

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

TARRÓSY, István

Magyarország Afrikában / Hungary in Africa

Eredeti közlés /Original publication:

Messzelátó, Pröhle Gergely blogja, 2016. január 05.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁSTÁR – 000.002.291

Dátum/Date: 2017. július / July 10.

filename: tarrosy_2016_MagyAfrikaban

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

TARRÓSY, István: Magyarország Afrikában / Hungary in Africa, *AHU MATT*, 2017, **pp. 1–6. old.**, No. 000.002.291, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az interneten / At the internet

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, Magyarország, diplomácia, Afrika, fekete kontinens, Joseph Nye

African studies in Hungary, Hungary, diplomacy, black continent, Joseph Nye

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKU-
MENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE

ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS,
STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

MAGYARORSZÁG AFRIKÁBAN

TARRÓSY, István

Afrika-szakértő, a PTE Afrika Kutatóközpont vezetője

Messzelátó, Pröhle Gergely blogja, 2016. január 05.

Joseph Nye, a Harvard Egyetem professzora legújabb könyvében (*Is the American Century Over?*) a hatalom átrendeződésének kérdését elemzi a nemzetközi rendszerben. A Nyugat szereplői felől a Kelet aktorai felé „vándorló” hatalmi erő-központokon túl még izgalmasabb az egyre több típusú kormányzati és civil szereplő által birtokolt különböző fajta hatalom. Legfrissebb hírek szerint épp a napokban csatlakozott a szómáliai al-Shabaab iszlamista szervezet egy része az Iszlám Államhoz: az ezen terrorszervezetek kezében lévő megfélemlítő hatalom erejét érzékeljük a globális médián keresztül. Kevésbé gondolunk bele azonban a szintén Nye professzor által meghatározott puha erő gyakorlati megnyilvánulásaiba, melyek az adott állam számára hozhatnak gazdasági értelemben vett hasznot. Magyarország a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogrammal éppen ilyen hasznot remélhet akár már középtávon, például a szubszaharai országok tekintetében is. Érdeemes megvizsgálni tehát ebből a perspektívából egy magyar „Afrika-politika” létjogosultságát.

Pragmatikus külpolitika, gazdaságdiplomácia, puha erő alkalmazása a kultúra közvetítőereje segítségével – egyre többet hallhatjuk eze-

ket a megfogalmazásokat a magyar külkapcsolati rendszer leírása során. A globális értelemben vett egyre összetettebb nemzetközi rendszer valamennyi szereplője számára releváns megfontolni a puha eszközök „bevetését” annak érdekében, hogy a keményebb tételeknek számító, például gazdasági előnyökre szert tehessenek. A magyar Déli Nyitás egyik kitüntetett földrajzi iránya az afrikai kontinens, azon belül is a Szaharától délre fekvő területek országai, a velük való kapcsolatok erősítése, számos esetben újra felvétele és mélyítése. Ma már a kormányzatok nem hagyhatják figyelmen kívül ezt a gondolkodást, s ahhoz, hogy versenyképesek maradjanak, fejleszteniük kell puha erejüket is.

Az állami ösztöndíjprogramok a puha erő részét alkotják, és hosszú távon fenntartható kétoldalú kapcsolatoknak fektethetik le az alapját azzal, hogy az ösztöndíjas diákok, diplomaszerezését követően egyfajta kulturális „nagykövetként” a rendszerben tartják. A magyar felsőoktatási intézményekben éveket eltöltő fiatalok részben magyar identitást, de minden bizonnyal erős magyarországi kötődést építenek fel magukban, melyet okosan felhasználhat a mindenkori kormányzat arra, hogy megerősítse a végzett diák országával a kereskedelmi, gazdasági, tudományos és egyéb együttműködést célzó kapcsolatokat.

E logika mentén miért ne lehetne megfogalmazni többek között egy értelmes Afrika-politikát Magyarországra számára? Természetesen van létjogosultsága annak, hogy Magyarország a szubszaharai Afrikában is fejlesszen két- és többoldalú kapcsolatokat: Magyarországnak van mit keresnie a világ e táján is! Ráadásul nem vagyunk új szereplők az afrikaiak számára. Ugyan a rendszerváltás idején a magyar külpolitika alig szentelt figyelmet Afrikának, inkább gőzerővel az euroatlanti integrációra fókuszált, miközben persze a szomszédos országok magyar kisebbségeinek sorsát is árgus szemekkel figyelte. A visegrádi szövetségesek közül mi rendelkezünk jelenleg a legkisebb számú nagykövetséggel a szubszaharai Afrikában – a cseheknek hat, a lengyeleknek öt, a szlovákoknak is négy nagykövetségük van e területeken, miközben nekünk csak három: Nigériában, Kenyában és a Dél-afrikai Köztársaságban. Reményt keltő azonban az a terv, amelyről Szabó András a Külgazdasági és Külügyminisztérium Afrika Főosztályának vezetője számolt be egy 2015 nyarán rögzített interjúban:

„A jövőben három országban újrainyitunk: Etiópiában (Addisz-Abeba), Ghánában (Accra) és Angolában (Luanda). Rendkívüli fon-

tosságú, hogy ‘Afrika Brüsszelébe’, Addisz-Abebába visszatérjünk, ez most az egyik első számú célunk, ott lehet ugyanis a legkönnyebben megszólítani a különböző csatornákon keresztül az összes afrikai országot.”

Addisz-Abebában működik az Afrikai Unió központja és számos egyéb, a kontinens egésze számára fontos szervezet, így az ENSZ Afrikai Gazdasági Bizottsága is.

E terv szerint valóban arról van szó, hogy újra szükséges építeni a magyar-afrikai kapcsolatokat, újra kell fogalmazni a magyar afrikai jelenlétet, szerepvállalásokat. A nem-kormányzati szereplők számára is ez új lehetőségeket tartogat. Több civil szervezet, felsőoktatási intézmény, gazdasági társaság új lendületet vár, melyre rákapcsolódva növelheti tevékenységeinek eredményességét. Évek, évtizedek óta végez afrikai terepen sikeres munkát többek között az Afrikáért Alapítvány, az AHU Magyar Afrika Társaság, vagy a Taita Alapítvány. Az ő munkájukhoz is fontos egy olyan központi politika, amely képes helyzetbe hozni őket – és másokat a különböző szektorokból. A hazai Afrikanisztika oktatási és kutatási környezete számára sem mellékes, hogy összeálljon egy koherens Afrika-politika, amely a Stipendiumösztöndíjas relációkat is képes beépíteni a kapcsolatok fejlesztésébe. A Pécsi Tudományegyetem Afrika Kutatóközpontja, együttműködésben az ELTE-vel és más magyar egyetemekkel évek óta ezt szorgalmazza és a maga oldalán például egy kétévente megrendezésre kerülő, immáron nemzetközi rangú Afrika Tanulmányok konferenciával kívánja támogatni. A negyedik nagyszabású tudományos fórumra 2016 júniusában kerül sor Pécsen – a tanácskozás főelőadója a szintén harvardi professzor, Robert Rotberg lesz.

Határozottan jót tehet mindezen erőfeszítéseknek a kormányzat és a civil szereplők újrhangolt együttműködése, melyben mind a minisztérium afrikai ügyekkel ismét dedikáltan foglalkozó főosztálya, mind a nemrég a Magyar Tudományos Akadémia Nemzetközi és Fejlesztéstanulmányok Tudományos Bizottsága kereteiben megalakult Afrika Albizottság szerepvállalása fontos lehet. A közös gondolkodás pedig biztosan építhet a rendszerváltás előtti kiterjedt afrikai kapcsolati háló még fellelhető szereplőire, valamint az első nagy magyar afrikanisták hagyatékára, de még inkább számolnia kell a pragmatikus külpolitikát értő, afrikai terepen tapasztalattal rendelkező tudós–civil–vállalkozói

körökkel, akik nélkül a hosszú távon értelmezhető siker eleve elképzelhetetlen.